CODUL VAMAL ȘI DREPTURILE DE IMPORT AL REPUBLICII MOLDOVA

Alexandr ONOFREI, *Doctor habilitat, profesor universitar*
Anatolie GUJA, *doctorand, asistent universitar*
Universitatea de Stat din Moldova

Abstract. *During the last years of activity, the customs authorities have registered a continuous and stable development, perfecting their forms of activity, mastering modern technologies, applied internationally. In the state border crossing points, new offices of customs offices with a contemporary infrastructure were built, optimal conditions were created, which allow the organization of the work of customs employees at a higher quality level.*

The major result of this period consists in the fact that in the Republic of Moldova the customs activity has obtained permanent social status, it has managed to form a team of customs specialists, able to fulfill at the level of requirements the whole range of tasks of customs.

Keywords: *marketing, marketing research, foreign trade, enterprise, export, economy, demand, supply.*

Introducere: Istoria sistemului vamal al Republicii Moldova îşi are începuturile imediat după proclamarea independenţei şi suveranităţii ţării noastre la 4 septembrie 1991, odată cu intrarea în vigoare a Decretului Preşedintelui nr.189 din 03.09.91 „Cu privire la subordonarea instituţiilor vamale situate pe teritoriul Republicii Moldova". Actul normativ dispunea trecerea tuturor structurilor vamale din teritoriu sub gestiunea Guvernului Republicii Moldova, compuse la acel moment din vama Ungheni, vama Leuşeni şi vama internă Chişinău.

Primul Cod vamal - actul legislativ de bază care reglementează principiile organizatorice şi de activitate ale sistemului vamal a fost adoptat la 09.03.93. Noua redacţie a Codului vamal a fost adoptată la 20 iulie 2000.

Din luna octombrie anul 1994 Republica Moldova a devenit membru cu drepturi depline a Organizaţiei Mondiale a Vămilor.

Rezultatele investigației: Serviciul Vamal al Republicii Moldova este o instituţie din sistemul organelor de drept şi de securitate a statului avînd misiunea de a asigura securitatea economică a ţării prin colectarea eficientă a taxelor şi impozitelor, combaterea fraudelor vamale, facilitarea comerţului internaţional şi protejarea societăţii, aplicînd uniform şi imparţial legislaţia vamală. [1]

Instituţia va tinde spre perfecţionarea sistemului vamal, astfel încît Serviciul Vamal al Republicii Moldova să se bucure de o apreciere înaltă şi să fie recunoscută ca fiind una dintre cele mai moderne, eficiente şi transparente autorităţi de stat.

Autorităţile publice, cetăţenii, comunitatea de afaceri, instituţiile europene şi internaţionale vor fi siguri în capacităţile sistemului vamal moldovenesc de a:

- organiza activitatea vamală în mod eficient şi eficace;
- oferi informaţii veridice necesare pentru a susţine procesul de luare a deciziilor;
- facilita traficul de mărfuri pentru cei care s-au conformat legislaţiei vamale şi contracara fraudele vamale, aplicînd măsurile de sancţionare faţa de infractori.

Activitatea vamală se constituie din implementarea politicii vamale, asigurarea respectării reglementărilor vamale la trecerea mărfurilor, mijloacelor de transport şi persoanelor peste frontiera vamală a Republicii Moldova, perceperea drepturilor de import şi drepturilor de export, vămuirea, controlul şi supravegherea vamală. [1]

Serviciul Vamal este autoritatea administrativă care îşi desfăşoară activitatea în subordinea Ministerului Finanţelor, fiind o structură organizaţională separată în sistemul administrativ al acestui minister, constituită pentru prestarea serviciilor publice administrative plătitorilor vamali, pentru exercitarea și perfecționarea controlului vamal, inclusiv asupra legalității introducerii/scoaterii mărfurilor în/din teritoriul vamal, efectuarea formalităților vamale, crearea condiţiilor pentru accelerarea traficului de mărfuri peste frontiera vamală.

Ministerul Finanţelor exercită dirijarea metodologică a Serviciului Vamal prin acordarea asistenței metodologice în activitatea acestuia și prin exercitarea atribuțiilor următoare: [2]

- aprobă structura Serviciului Vamal;
- stabileşte obiectivele Serviciului Vamal şi indicatorii de performanţă;
- evaluează performanţa directorului şi a directorilor adjuncţi;
- aprobă bugetul Serviciului Vamal;
- solicită informaţia relevantă privind monitorizarea administrării vamale;
- exercită alte acţiuni prevăzute de prezentul cod.

Sistemul vamal s-a format în regim de urgenţă, în scurt timp fiind amenajate posturi de control vamal, angajat efectivul de inspectori vamali, care aveau o închipuire vagă despre specificul acestei activităţi, dar pe parcursul anilor au însuşit alfabetul specialităţii şi au devenit punctul de sprijin al verticalităţii organelor de control vamal.

În anul 1992 birourile vamale Ungheni şi Leuşeni au fost reorganizate şi create patru birouri vamale noi la frontiera cu România: Sculeni, Costeşti, Cahul şi Giurgiuleşti. Tot în acest an au fost puse bazele activităţii a 22 puncte de control vamal la frontiera Republicii Moldova cu Ucraina, activitate legalizată prin semnarea la 20.03.93 a Acordului între Guvernul Republicii Moldova şi Cabinetul de Miniştri al Ucrainei „Cu privire la punctele de trecere a frontierei vamale". [2]

Importul este regimul vamal în care mărfurile introduse pe teritoriul vamal primesc statutul de mărfuri puse în liberă circulaţie numai după ce sînt plătite drepturile de import şi sînt aplicate măsurile de politică economică.

Statutul mărfurilor străine puse în liberă circulaţie pe teritoriul Republicii Moldova se echivalează cu statutul mărfurilor autohtone după acordarea liberului de vamă. Certificatul de origine, în acest caz, nu se eliberează.

Prin tratament tarifar preferenţial se înţelege o reducere sau o scutire de taxe vamale, care poate fi aplicată şi în cadrul unui contingent cantitativ sau valoric. [3]

De tratament tarifar preferenţial pot beneficia unele categorii de mărfuri în funcţie de originea acestora, potrivit acordurilor internaţionale la care Republica Moldova este parte.

Exportul este un regim vamal în care mărfurile sînt scoase de pe teritoriul vamal fără obligaţia reintroducerii lor pe acest teritoriu. Sunt admise la export mărfurile produse în ţară, precum şi cele importate şi puse în liberă circulaţie anterior, cu excepţia mărfurilor care sînt supuse unor măsuri de prohibiţie sau de restricţie în cadrul politicii economice.

Mărfurile autohtone pot fi exportate temporar în cazul în care urmează a fi reintroduse în ţară fără a suferi vreo modificare, cu excepţia uzurii lor normale sau a pierderilor naturale.

Organul vamal fixează termenul în care mărfurile trebuie să fie reintroduse sau să fie plasate sub o altă destinaţie vamală. Termenul aprobat trebuie să permită realizarea scopului utilizării, dar să nu depăşească 3 ani.

Biroul vamal emitent, la solicitarea titularului operaţiunii, în cazuri justificate, poate prelungi termenul iniţial de reintroducere a mărfurilor. [3]

Tranzitul este regimul vamal în care mărfurile sînt transportate pe teritoriul vamal sub supraveghere vamală de la un organ vamal la altul, fără perceperea drepturilor de import şi de export şi fără aplicarea măsurilor de politică economică, dacă legislaţia nu prevede altfel.

Timpul tranzitului se stabileşte de organul vamal, dar nu poate depăşi 8 zile calendaristice de la data trecerii frontierei vamale. Termenul de încheiere a regimului vamal de tranzit se prelungeşte de către organul vamal proxim în cazurile stabilite de Serviciul Vamal, în limitele termenului de 8 zile calendaristice, inclusiv după expirarea termenului acordat iniţial.

Regimul vamal de tranzit poate fi internaţional sau naţional.

- Tranzitul este internaţional atunci cînd organele vamale implicate în regimul vamal de tranzit sînt organe vamale de frontieră.
- Tranzitul este naţional atunci cînd cel puţin unul din organele vamale implicate în procedura de tranzit este organ vamal intern.

Antrepozit vamal este locul aprobat de organul vamal şi aflat sub supravegherea acestuia, unde pot fi depozitate următoarele mărfuri specificate:

- mărfuri străine, fără aplicarea drepturilor de import şi măsurilor de politică economică;
- mărfuri autohtone destinate exportului;
- mărfuri autohtone necesare pentru operaţiunile efectuate cu mărfurile plasate sub regimul de antrepozit vamal prevăzute la art.56 şi destinate introducerii pe teritoriul ţării;

- mărfuri destinate plasării şi/sau scoaterii din destinaţia vamală prevăzută la capitolul II secţiunea a 14-a, fără aplicarea drepturilor de import şi a măsurilor de politică economică.

Reexportul este destinaţia vamală care constă în scoaterea mărfurilor şi mijloacelor de transport străine, plasate anterior într-un regim vamal cu impact economic, în destinaţiile vamale zonă liberă sau magazin duty-free, de pe teritoriul vamal fără perceperea drepturilor de export şi fără aplicarea măsurilor de politică economică, în conformitate cu prezentul cod şi cu alte acte normative. [3]

Reimportul este destinaţia vamală care constă în reintroducerea, fără perceperea drepturilor de import, cu excepţia taxei pentru proceduri vamale, şi fără aplicarea măsurilor de politică economică, a mărfurilor şi a mijloacelor de transport scoase anterior temporar în afara teritoriului vamal în conformitate cu prezentul cod şi cu alte acte normative. Reimportul mijloacelor de transport se efectuează fără perfectarea actelor vamale, cu excepţia cazului în care exportul temporar al acestora a fost perfectat printr-o declaraţie vamală corespunzătoare.

Distrugerea este destinaţia vamală care constă în distrugerea mărfurilor străine sub supraveghere vamală, fără perceperea drepturilor de import şi fără aplicarea măsurilor de politică economică.

Distrugerea mărfurilor se efectuează cu condiţia respectării normelor privind ocrotirea mediului înconjurător. Responsabilitatea pentru respectarea normelor privind ocrotirea mediului înconjurător o poartă agentul economic care plasează mărfurile în destinaţia vamală distrugere. În cazul în care distrugerea mărfurilor ar putea cauza prejudicii mediului înconjurător, organul vamal abilitat solicită de la organele competente încheierea privind locul şi metoda de distrugere a mărfurilor respective. [4]

I. Drepturile de import se achită de către declarant, care este și plătitor vamal. Totodată, devine plătitor vamal, solidar cu declarantul, orice persoană care a oferit nevoie necesară întocmirea declarației vamale sau care a redactat declarația vamală, dacă această știa sau ar fi trebuit să știe că sunt în cauză erau false sau incorecte. [1]

Drepturile de import se achită pînă la sau în momentul depunerii declarației vamale. La momentul vămuirii, se acceptă doar plata diferenței dintre suma calculată și suma plătită în prealabil.

Drepturi de import sunt impozitele, taxele și plățile încasate de organul vamal la importul mărfurilor, și anume:

- taxe vamale;
- taxoni pe valoare adăugată;
- accizele;
- taxa pentru proceduri vamale.

În unele situații, agenții economici beneficiază de prelungirea termenului de plată a drepturilor de import, cu excepția taxelor pentru proceduri vamale, dar cu condiția constituției unei garanții bancare. Astfel:

- agenții economici autorizați (AEO) pot achita drepturile de import în termen de pînă la 30 de zile calendaristice de la validarea declarației vamale;
- pentru agenții economici producători se prelungește termenul de plată a TVA și a taxei vamale la materia primă care se utilizează pentru fabricarea în exclusivitate a mărfurilor destinate exportului, pentru perioada ciclului de producție, dar nu mai mult de 180 de zile;
- la solicitarea importatorilor, Serviciul Vamal va prelungi, în condiții art.126 și 127 1 din Codul vamal al Republicii Moldova, cu cel mult 90 de zile, termen de plată a TVA la materia primă, cu excepția mărfurilor menționate în anexă, materialele și articolele de completare importate de agenții economici producători, precum și de agenții economici specializați în prestări de servicii în

agricultură care dispun de autorizație pentru prestarea serviciilor producției agricole agricole, eliberată de Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare. [1]

I. Taxa vamală

Taxă vamală se determină conform Nomenclaturii combinate a mărfurilor , care cuprinde codul, descrierea mărfurilor și mărimea taxelor vamale aplicabile.

Taxele vamale pot fi calculate în procente din informații în vamă a mărfurilor (taxe ad valorem) sau pot fi stabilite la o unitate de marfă, respectiv bucată, tonă, metru cub etc. (taxe specifice). Pentru unele mărfuri se aplică concomitent ambele tipuri de taxe (taxe combinate).

Cotele taxelor vamale variază de la o marfă la alta, iar pentru unele mărfuri, cota taxei depinde de date importului (taxe sezoniere). Taxele sezoniere se aplică în scopul protejării producției agricole și sînt, de regulă, mai mari în perioada de recoltare.

La import pot fi încasate suplimentar și alte taxe vamale, menite să protejeze producătorii autohtoni de măsuri discriminatorii aplicate de alte țări (taxe excepționale). Aceste taxe pot fi în mai multe forme:

- taxa specială se încorporează importul mărfurilor în cantități și în condiții care cauzează sau pot cauza prejudicii materiale considerabile producătorilor de mărfuri autohtone;
- taxa antidumping se aplică la importul mărfurilor cu prețuri de dumping (prețuri mai mici decît prețul lor în țara exportatoare la momentul importului);
- taxa compensatorie se percepe asupra mărfurilor din țările care subvenționează exportul la anumite produse.

II. Taxa pe valoare adăugată (TVA)

La importul mărfurilor se aplică TVA în mărime de 20% din valoarea impozabilă a mărfurilor (cota standard). Pentru unele categorii de mărfuri este stabilită o cotă redusă în mărime de 8- 10 %. În mai multe situații, mărfurile sînt scutite de TVA. Taxa pe valoare adăugată la import se calculează din partea impozabilă a mărfurilor importate, care se constituie din prețurile în vamă a mărfurilor , la care se adaugă, după caz, suma accizelor, taxe vamale, taxe pentru proceduri vamale care urmează a fi achitate la importul acestor mărfuri.

Principalele produse cu coste reduse sunt următoarele:

- **10%** – la serviciile de cazare, indiferent de categoria de confort, în hotel, hotel-apartament, motel, vilă turistică, bungalou, pensiune turistică, pensiune agroturistică, camping, sat de vacanţă sau tabără de vacanţă ;
- **10%** – la produsele alimentare, băuturi, cu excepţia mărfurilor supuse accizelor, livrate de către agenţii economici în cadrul desfăşurării activităţilor de cazare şi/sau alimentaţie publică conform secţiunii I a Clasificatorului Activităţilor din Economia Moldovei;
- **8%** – la pâinea şi produsele de panificaţie, la laptele şi produsele lactate, livrate pe teritoriul Republicii Moldova, cu excepţia produselor alimentare pentru copii care sunt scutite de T.V.A.;
- **8%** – la producţia din zootehnie în formă naturală, masă vie, fitotehnie şi horticultură în formă naturală, produsă, importată şi/sau livrată pe teritoriul Republicii Moldova;
- **8%** – la zahărul din sfeclă de zahăr, produs, importat şi/sau livrat pe teritoriul Republicii Moldova; - **8%** – la biocombustibilul solid destinat producerii energiei electrice, energiei termice şi apei calde livrat pe teritoriul Republicii Moldova. [5]

III. Accizele

Accizul arată un impozit care se percepe la următoarele categorii de mărfuri:

- alcool etilic și băuturi alcoolice;
- tutun prelucrat;
- petrol și derivatele lui;

- caviar și înlocuitori de caviar;
- parfumuri și apă de toaletă;
- îmbrăcăminte de blană;

Baza de calcul a accizului o constituie volumul natural sau ceva în vamă a mărfurilor importate, la care se adaugă, după caz, taxe vamale și taxe pentru proceduri vamale ce urmează a fi achitate la data importului.Pentru mai multe mărfuri sînt prezentate înlesniri și scutiri de plata accizelor. Mărfurile accizate sînt vămuite la posturile vamale de frontieră.

IV. Taxa pentru proceduri vamale

Valoarea în vamă a mărfurilor constituie baza de calcul a drepturilor de import, iar declarantului îi revine responsabilitatea pentru declararea valorii în vamă a mărfurilor și elementelor care se includ în aceasta.

Cheltuieli care urmează a fi incluse în valoarea în vamă pot fi următoarele:

- Transportul și costuri conexe: cheltuielile de transport până la locul de introducere (auto sau feroviar, aeroportul sau portul de descărcare);
- Containere și ambalaje: plățile ce urmează a fi efectuate de către importator în legătură cu folosirea și returnarea ambalajului sau containerului se includ în valoarea în vamă, cu excepția cazurilor când acestea sunt plasate în regim de admitere temporară.

În cazul în care valoarea în vamă nu poate fi apreciată definitiv în procesul vămuirii, mărfurile pot fi eliberate declarantului cu condiția constituirii unei garanții sub forma unui depozit în numerar, garanția bancară sau garanția brokerului vamal (la alegerea declarantului). [5]

Concluzii

Serviciul Vamal al Republicii Moldova este organul administraţiei publice, subordonat Ministerului Finanţelor, care contribuie la dezvoltarea Republicii Moldova prin asigurarea securității economice și fiscale ale statului, facilitarea comerțului legitim și oferirea serviciilor publice calitative mediului de afaceri și cetățenilor.

În acest scop, Serviciul Vamal asigură administrarea veniturilor vamale, exercită atribuțiile de control și supraveghere în baza analizei de risc și aplică tehnici moderne de vămuire în mod profesionist, transparent şi responsabil.

Serviciul Vamal este o autoritatea publică de specialitate care exercită conducerea efectivă a activităţii vamale în Republica Moldova prin:

- implementarea politicii vamale,
- asigurarea respectării reglementărilor vamale la trecerea mărfurilor, mijloacelor de transport şi persoanelor peste frontiera vamală a Republicii Moldova,
- perceperea drepturilor de import şi de export, vămuirea, controlul şi supravegherea vamală.

BIBLIOGRAFIE

1. Codul vamal al Republicii Moldova, Nr. 1149, din 20.07.2000;
2. ORDIN Nr. 56 din 21-02-2008 cu privire la aprobarea Regulamentului privind vămuirea bunurilor trecute peste frontiera vamală a Republicii Moldova;
3. Serviciul vamal al Republicii Moldova, disponibil pe https://customs.gov.md/ro, accesat pe 22.09.2020;
4. Portalul de informații comerciale al Republicii Moldova, disponibil pe https://trade.gov.md, accesapt pe 22.09.2020;
5. Monitorul fiscal al Republicii Moldova, disponibil pe https://monitorul.fisc.md/ , accesat pe 23.09.2020;